

ЗРУБНА КУЛЬТУРНА СПІЛЬНІСТЬ — група археологічних культур пізнього бронзового віку. Датована 17–12 ст. до н. е. Була поширена на Пд. Сх. Європи поміж Дніпром та Уралом. Складалася з покров. і бережнів.-маїв. зруб. культур. Виділив на поч. 20 ст. **В. Городцов** за матеріалами розкопок курганів у серед. течії Сівер. Дінця (притока Дону). Пам'ятки З. к. с. представлені с-щами, курган. і ґрунт. могильниками, скарбами бронз. виробів та зливків, мідноруд. копальнями Донбасу й Приуралля, комплексами ливар. форм, кам'яними стелами, числен. випадк. знахідками. Поселення знаходилися на берегових терасах та підвищеннях у заплавах річок. Однокамерні житла були заглиблені в землю, мали каркасно-стовпову систему стін, іноді — госп. прибудови. У Надазов'ї, Надпоріжжі, на Донец. кряжі та у Криму в буд-ві широко використовували камінь. Відомі також культові споруди на поселеннях та могильниках. У поховал. ритуалі переважають підкурганні тілопокладення на лівому боці з орієнтацією на Пн. (покров. культура) або Сх. (бережнів.-маїв. культура), відомі й тілоспалення. Померлих іноді ховали у дерев'яних зрубках (звідси назва спільності) чи кам'яних скринях. Кургани З. к. с.

часто мали видовжену форму (т. зв. довгі могили). Керам. посуд, прикрашений геом. візерунками, вирізняється банкоподіб. й ребристими формами. Знаряддя праці та зброю виливали переважно з бронзи, однак використовували також кам'яні, кістяні й окремі залізні вироби. Госп-во базувалося на відгон. та придом. скотарстві, заплавл. землеробстві, високорозвиненій гірн. справі у місцях покладів мідних руд та металообробленні. Насел. З. к. с., яке належало до давньоіран. мовної спільноти, виробило оригін. знакову систему, мало диференц. соц. структуру.

Рекомендована література

1. Срубная культурно-историческая общность: проблемы формирования и периодизации. Куйбышев, 1985;
2. Чередниченко Н. Н. Срубная культура // Культуры эпохи бронзы на тер. Украины. К., 1986;
3. Отрощенко В. В. К истории племен срубной общности // Археология восточноевроп. Лесостепи. Воронеж, 2003. Вып. 17.

В. В. Отрощенко

Бібліографічний опис:

Зрубна культурна спільність / В. В. Отрощенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13898>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).